

การเขียนงานวิชาการ

ศ.ดร. สายหยุด จำปาทอง*

งานวิชาการมีจุดมุ่งหมายที่จะสื่อความรู้ ข้อค้นพบของผู้เสนอให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง ได้รู้เข้าใจว่า สิ่งที่น่าเสนอนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้นผู้เสนอจำเป็นต้องตั้งคำถามแก่ตนเองก่อนที่จะนำเสนอว่าผู้เสนอต้องการนำเสนออะไร และผู้อ่านเป็นบุคคลกลุ่มใด (นักวิชาการ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือประชาชนทั่วไป) เช่น เมื่องานวิชาการเป็นวิทยานิพนธ์ ผู้อ่าน คือ กรรมการที่ปรึกษา กรรมการสอบ เมื่องานวิชาการเป็นบทความ ผู้อ่าน เป็นนักวิชาการ หรือ ครู หรือ ประชาชนทั่วไป ผู้อ่านจะมีความคาดหวังว่างานวิชาการนี้จะเป็นอย่างไ : กว้าง/ลึก ความรู้/แนวคิดใหม่ ดังนั้นการวิเคราะห์/การสังเคราะห์ และการนำเสนอ งานวิชาการอาจจะมีลักษณะแตกต่างกัน การเรียบเรียงจึงแตกต่างกัน ภาษาที่ใช้ย่อมต่างกัน อย่างไรก็ตาม การเขียนงานวิชาการไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด: วิทยานิพนธ์ บทความ เอกสารเสนอที่ประชุม เอกสารประกอบการประชุม จะมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกัน

กำหนดความสนใจและจุดประสงค์

โดยปกติแล้วผู้เสนองานวิชาการจะมีความสนใจในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องพร้อมๆกัน ผู้เสนอจำเป็นต้องกำหนดความสนใจให้ชัดเจนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วจึงถามตนเองว่าทำไมจึงสนใจเรื่องนี้ และเมื่อกำหนดสิ่งที่สนใจชัดเจนจนแล้วจึงนำไปสู่คำถามที่ว่า “ทำไม” ซึ่งเป็นสิ่งที่นำไปสู่จุดประสงค์ของเรื่องที่จะทำนั่นเอง เช่น ผู้เสนอกำหนดความสนใจที่จะทราบแรงจูงใจของครูในการสร้างแรงจูงใจของครูในการสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ผู้เสนออาจจะกำหนดจุดประสงค์ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นแรงจูงใจที่จำเป็น/สำคัญ ในการสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของครู การกำหนดความสนใจและจุดหมายย่อมนำไปสู่แนวคิดในการหาเนื้อหา (ข้อมูล) และหรือเนื้อหา (ข้อมูล) ที่แตกต่างกัน

* คณะกรรมการสภานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และกรรมการสภา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สร้างกรอบความคิด

เมื่อผู้เสนอกำหนดความสนใจประเด็นที่จะค้นคว้า และกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว สิ่งต่อไปที่จะพิจารณาคือประเด็นที่จะค้นคว่านั้นมีขอบเขตกว้างขวางแค่ไหน หรือมีกรอบความคิดที่ชัดเจนอะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้เสนอจำเป็นต้องพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นว่ากว้างขวางมากน้อยเพียงไรในกรอบของการค้นคว้า/วิจัย ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้เสนอมองเห็นภาพว่างานค้นคว้านี้จะต้องใช้ระเบียบวิธีศึกษาค้นคว้าวิธีใดจึงจะได้เนื้อหาตามเป้าหมาย ถ้าเป็นงานวิจัยสิ่งนี้คือเครื่องมือที่จะใช้ในงานวิจัยนั่นเอง ในการกำหนดกรอบความคิดในการค้นคว้าประเด็นใดนั้น สิ่งที่จะช่วยได้อีกทางหนึ่ง คือ การศึกษาค้นคว้างานเขียน/งานวิจัยที่ผู้เสนออื่นๆ ได้เขียน/ค้นคว้า/วิจัย ไว้ในประเด็นเดียวกัน หรือประเด็นที่ใกล้เคียงกัน อาทิ การศึกษางานเขียน/งานวิจัยเชิงทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือแนวปฏิบัติ เมื่อได้กรอบความคิดชัดเจนแล้วผู้เสนอย่อมจะได้หาวิธีการแสวงหาเนื้อหา/วิธีการค้นคว้า/วิธีการวิจัยที่จะได้เนื้อหา/ข้อมูลอย่างมีความเชื่อมั่น (reliability) มีความถูกต้อง (validity) และมีการทดสอบความถูกต้อง (triangulation) และถ้าเป็นงานวิจัยจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมทางวิจัย (ethical issues) ด้วย ได้มีข้อเสนอแนะว่างานค้นคว้า/งานวิจัยที่ดีนั้นจะ

1. ตั้งคำถามซึ่งสามารถตอบได้
2. สามารถอธิบายวิธีการค้นคว้า/งานวิจัยโดยเกี่ยวข้องกับทฤษฎี/หลักการที่มีอยู่ และทดสอบทฤษฎี/หลักการนั้นได้
2. ใช้ระเบียบค้นคว้า/วิธีวิจัย เพื่อหาข้อมูลที่ตอบคำถามหรือทดสอบข้อสมมติฐานได้
3. ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและก่อให้เกิดความรู้ใหม่
5. เปิดเผยให้วิพากษ์/วิจารณ์ได้ (Gorard,S and C Taylor 2004)

สร้างแนวทางไปสู่การเขียนผลงาน

เมื่อได้กรอบความคิดแล้ว ลำดับต่อไปคือวิธีการดำเนินการ/สร้างแนวทางที่จะได้มาซึ่งข้อมูล/เนื้อหา เพื่อจะได้ตอบประเด็น/คำถามของสิ่งที่ผู้ค้นคว้า หรืออีกนัยหนึ่ง จะใช้วิธีค้นคว้า/วิธีหาข้อมูล/วิธีวิจัยประเภทใด: วิธีสำรวจ วิธีสัมภาษณ์ วิธีสังเกต วิธีศึกษาในพื้นที่ วิธีประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กรณีศึกษา ศึกษาโดยใช้เอกสาร/วรรณกรรม/ประวัติศาสตร์

วิธีค้นคว้า/วิธีหาข้อมูล/วิธีวิจัย นั้นมีมากวิธี ผู้เสนอจำเป็นต้องเลือกวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ที่สำคัญมากคือ วิธีใดที่จะใช้นั้นจะต้องได้ข้อมูล (เนื้อหา) ที่มีความเชื่อมั่น (Reliability) ความถูกต้อง (validity) และมีการทดสอบความถูกต้อง (triangulation)

ผู้เสนอจะได้วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล/เนื้อหา หรือวิธีการวิจัยใดนั้น สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้เสนอจะต้องเข้าใจว่าวิธีการนั้นมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และตอบคำถามที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ และสิ่งสำคัญพอๆ กัน คือ ผู้เสนอมีความรู้/ความเข้าใจในการใช้วิธีการวิจัยนั้น และสามารถวิเคราะห์และแปลความหมายได้อย่างถูกต้องการเลือกและการสร้างรูปแบบของเครื่องมือวิจัยมีความสัมพันธ์กับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล/เนื้อหาอย่างมาก

วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อวิเคราะห์

โดยทั่วไป วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล/วิธีการวิจัยจะมีอยู่ 2 แบบ คือ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ปัจจุบันจะสังเกตเห็นได้งานวิจัยที่พบเห็นทั่วไปไม่ว่าจะเป็นสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาจะใช้วิธีเชิงปริมาณ ดังนั้นผู้เสนอจำต้องเข้าใจว่าวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์บุคคล การสัมภาษณ์กลุ่มบุคคล การสังเกตพฤติกรรม หรือการศึกษาภาคสนาม แต่ละวิธีการจะมีเทคนิคในการเก็บข้อมูล ซึ่งแตกต่างกัน การเรียนรู้เทคนิคจากเอกสารผลงานวิจัย และการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ผู้เสนอจะได้เดินถูกทางในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์/คำถามที่ใช้ในการศึกษา บางครั้งงานวิจัยอาจจะไม่ได้คำตอบทั้งหมดที่ตั้งไว้เพราะอาจจะพบตัวแปรอื่นในการศึกษา/วิจัย ทำให้ไม่ได้คำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ ผู้เสนอสามารถเข้าใจว่างานค้นคว้า/วิจัยเป็นกระบวนการค้นคว้า/สืบค้น เพื่อหาคำตอบของคำถาม ถ้าหากว่าผู้เสนอสามารถคาดคะเนคำตอบได้ทุกครั้งแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องทำการค้นคว้า/วิจัย เพราะสามารถคาดคะเนคำตอบที่ถูกต้องได้

เป้าหมายของงานเขียนวิชาการ คือ การสื่อสารผลงานวิชาการที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจ ดังนั้น ผู้อ่านเสนอควรตั้งคำถามสำหรับตนเองในการเรียนคำถามที่ผู้เขียนตั้งเป็นคำถามเบื้องต้น คือ ผู้เสนอผลงานนั้นสำหรับกลุ่มใด เช่น

1. เอกสารวิชาการเฉพาะวิชา/สาขาวิชาที่มีคณะผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ตรวจสอบ
2. เอกสารวิชาการทั่วไป
3. เอกสารนำเสนอที่ประชุมวิชาการ
4. เอกสารวิชาการประกอบการประชุม

แต่ละรายการ ผู้เขียนควรต้องพิจารณาว่าผลงานที่จะนำเสนอมีความยากง่าย/หนักเบาเพียงใด สำหรับผู้อ่าน/ผู้ฟังแต่ละกลุ่ม สิ่งที่สำคัญคือ ความชัดเจนของกรอบความคิด การนำเสนอข้อมูล/ข้อวิเคราะห์และการสรุปผล ผู้อ่าน/ผู้ฟังต้องการความเชื่อมั่นจากผู้เขียน/ผู้เสนอว่าเป็นผลงานที่มีความเชื่อมั่นในความถูกต้องสูง

โครงสร้างของงานวิชาการ

งานวิชาการจะมีประโยชน์มากน้อย/ยากง่ายเพียงไรมีส่วนเกี่ยวข้องกับความชัดเจนของโครงสร้างในการเรียบเรียงอย่างมาก ตราบใดที่ขาดความชัดเจนของโครงสร้างของการเรียบเรียงของแต่ละย่อหน้า แต่ละบท และความต่อเนื่องของแต่ละบทแล้ว ผู้อ่าน/ผู้ฟังจะขาดความเข้าใจของเนื้อหาของงานวิชาการนั้น เอกสารวิชาการของสมาคม/สำนักพิมพ์มักจะกำหนดโครงสร้าง และรูปแบบของการเขียนไว้ชัดเจน และจะแตกต่างกัน ผู้เขียน/ผู้เสนออาจจะใช้โครงสร้างทั่วไป เช่น

1. จุดมุ่งหมายและกรอบความคิด
2. ที่มาของงานวิชาการ
3. คำถามที่งานวิชาการนี้จะแสวงหาคำตอบ

4. การวิเคราะห์โดยมีข้อมูล/เหตุผล/ตรรกะ

5. บทสรุป

ภาษา

ภาษาที่ใช้ในการเขียน/เรียบเรียงเพื่อสื่อความหมาย ความรู้ ความเข้าใจต่อผู้อ่าน/ผู้ฟังมีความสำคัญอย่างมาก ประการแรก ภาษาพูดและภาษาเขียนจะมีความแตกต่างกันในการสื่อความคิด/ความหมาย / ความรู้/ความเข้าใจ ต่อกลุ่มผู้อ่าน/ผู้ฟัง ดังนั้นผู้เขียน/ผู้พูด มีความจำเป็นต้องรู้ว่าผู้อ่าน/ผู้ฟัง เป็นบุคคลกลุ่มใด: นักวิจัย นักบริหาร หรือครู เพื่อจะได้ใช้ภาษาไทยในการสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม ประการที่สอง รูปแบบของงานค้นคว้า/งานวิจัยและบทความทางวิชาการย่อมมีรูปแบบของการเรียบเรียงแตกต่างกัน งานค้นคว้า งานวิจัยที่เน้นถึงความเป็นปรนัย กล่าวคือ ความเป็นกลางได้มาก นอกจากมีการใช้สรรพนามบุรุษที่สาม และหรือการใช้ประโยคที่ไม่มีประธาน จะช่วยความเป็นปรนัย/ความเป็นกลางของเนื้อหาได้อย่างมาก

ความคิด/ความเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน

หากงานค้นคว้า/งานวิจัยที่ผู้เขียนนำเสนอจากข้อมูล/ข้อวิเคราะห์ที่ได้จากงานค้นคว้า/งานวิจัยเฉพาะเรื่องแล้ว การสรุปความคิด/ความเห็น จำต้องมาจากข้อมูล/ข้อวิเคราะห์ ที่ได้ผนวกกับข้อค้นพบที่ผู้เขียนนำเสนอจากวรรณกรรม/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิด/ความเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียนโดยมิได้มาจากข้อมูล/ข้อวิเคราะห์ย่อมขาดความเชื่อมั่น หรือความเที่ยงตรง เพราะความคิด/ความเห็นนั้นอาจมาจากความสนใจ ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ และแม้กระทั่งข้อสมมติฐานของผู้เขียนเอง

แนวทางการนำเสนองานวิชาการ

โดยทั่วไปจุดหมายหลักของการนำเสนองานวิชาการ คือ การเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นแนวคิด หลักการ แนวทาง และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ผู้อ่าน/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ข้อคิด/ข้อปฏิบัติไปใช้ภายในองค์การที่ผู้เขียนปฏิบัติงานอยู่ หรือภายนอกองค์การนั้น งานวิชาการไม่ว่าเป็นงานค้นคว้าหรืองานวิจัยที่เก็บรักษาไว้ในห้องสมุดย่อมไม่มีประโยชน์มากนัก การเผยแพร่งานวิชาการภายในองค์การ และนอกองค์การจึงมีความสำคัญและความจำเป็น

แนวทางของการเผยแพร่งานวิชาการมีหลากหลายแนวทาง เช่น

1. บทสรุปอย่างสั้นของสิ่งที่ค้นพบได้โดยมีคำอธิบายประกอบโดยการนำเสนอเป็นสิ่งพิมพ์ หรือผ่าน Internet
2. รายงานสิ่งที่ค้นพบในการสัมมนา/ประชุม โดยมีเพื่อนร่วมงาน/ผู้ที่อยู่ในวงการวิชาการเดียวกันภายในองค์การและนอกองค์การ

3. บทความโดยนำเสนอในเอกสารวิชาการสาขาวิชาเฉพาะ

4. เอกสารนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ

การนำเสนองานวิชาการมีแนวทางมากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางใดผู้นำเสนอต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอันดับแรก และมีความกล้าหาญที่จะนำเสนอด้วยความมั่นใจ

บรรณานุกรม

Briggs, Ann RJ and Marianne Coleman eds. (2557). **Research Methods in Educational Leadership Management**. London: Sage Publications.

Gorard, S and C Taylor. (2004). **Combining Methods in Educational and Social Research Maidenhead**. Middlesex: Open University Press.

Huberman, A.M.B. Miler. (2002). **The Qualitative Researcher's Companion Thousand Oaks**. CA: Sage.

James, N. and H, Busher. (2006). **Credibility, Authenticity and Voice: Dilemmas in online Interviewing**. Qualitative Research, 3 (3): 403-420.

McEwen, A and others. (2000). **Management and Values: the changing Role of the Secondary Head teacher**. Teacher Development No 2: 222-240, Leicester: University of Leicester.

Walford, G. (2006). **Research Ethical Guidelines and Anonymity**. International Journal of Research and Method in Education, 28 (1): 83-93